

**Hoshang Morodi Kermoniyning “Qessehāye Majid” hikoyalar
to‘plamining Tarjima nazariyasi va amaliyoti yo‘nalishi 4-kurs fors-ingliz
guruhi talabalari tomonidan amalga oshirilgan tarjimalariga
TAQRIZ**

Hoshang Morodi Kermoniy – zamonaviy fors adabiyotining yirik vakillaridan biri bo‘lib, uning “Qessehāye Majid” (Majidning hikoyalari) nomli asari nafaqat Eron, balki butun fors tilida so‘zlashuvchi hududlarda keng o‘quvchilar auditoriyasiga ega. Bu asar o‘zining samimiy uslubi, xalqona tili, hayotiy voqealari va psixologik chuqurligi bilan ajralib turadi. Majid obrazida muallif o‘quvchiga bolalikning rang-barang qirralarini, ijtimoiy hayotdagi turli holatlarni sodda, ammo chuqur falsafiy ohangda yetkazadi.

O‘zbek tiliga tarjima qilish jarayonida bu kabi asarning til boyligi, madaniy xususiyatlari va kontekstual nozik jihatlarini to‘g‘ri aks ettirish katta mahoratni talab etadi. Tarjima nazariyasi va amaliyoti yo‘nalishi 4-kurs fors-ingliz guruhi talabalar tomonidan amalga oshirilgan tarjimalar bu borada muhim tajriba maydonidir.

Talabalar tomonidan amalga oshirilgan tarjimalarda asosiy e‘tibor matnni soddalashtirish va o‘zbek tilida tabiiy eshitilishini ta‘minlashga qaratilgan. “Qessehāye Majid” asaridagi sodda xalqona uslub, ko‘p hollarda, o‘zbek tilida ham xalq tiliga yaqin, og‘zaki nutqqa xos tarzda ifodalangan.

Tillar va uslub xususiyatlari:

Tili tabiiy va jonli. Bola tili, fikr yuritishi, idrok dunyosi realistik berilgan.

Jonlantirish (personifikatsiya) – hayvonlarning shikoyati, hissiyotli nigohi va shovqinlari orqali ularning “talab”i ifodalanadi.

Ichki monologlar – qahramon o‘z ichki fikrlarini, pushaymon va shirin vasvasalarini o‘zi bilan “muloqot” shaklida o‘rtoqlashadi.

Axloqiy nasihatlar – hikoyaning stilistik bo‘yoqlari orasida aralashgan nasihatlar (masalan, buvaning so‘zlari, o‘z-o‘ziga aytilgan gaplar) matnga chuqur qatlam bag‘ishlaydi.

Ijobiy tomonlar

Asarning asosiy mazmuni saqlangan, syujet soddaligi hisobiga tarjima ommabop bo‘lib chiqqan.

Talabalar bir necha variantda ishlashgan, bu esa tarjimaning sifatini tahlil qilish imkonini bergan.

Tarjimada o‘zbekcha adabiy me‘yorlarga yaqinlik saqlangan, bu esa matnning o‘zbek o‘quvchisiga tushunarli va qabul qilinadigan bo‘lishini ta‘minlagan.

Hoshang Morodi Kermoniy o‘z asarida bolalar tili, kinoya, yumor va hissiy tuslarni ustalik bilan uyg‘unlashtirgan. Talabalar tarjimasida bu jihatlar:

Ba‘zi joylarda yo‘qolib ketgan, ayniqsa, Majidning ichki monologlari tarjimada yuzaki aks etgan.

Boshqa holatlarda esa ijodiy yondashuv orqali forscha yumor o‘zbek tiliga moslashtirib berilgan. Bu muvaffaqiyatli tarzda erishilgan hollardan biri – Majidning maktabdagi sarguzashtlari yoki bozorga borishi tasvirida ko‘rinadi.

Shuningdek, ba'zi tavsiyalarni ham berish lozim topildi. Xususan, matn hajmi katta, lekin paragraf va sahnalar bo'yicha yaxshi tuzilmagan. Uni *paragraflarga* ajratish o'qishni ancha yengillashtiradi; ba'zi joylarda yengil tahrir (noto'g'ri tinish belgilarini tuzatish, qisqartirish) matnni o'qilishini yengillashtiradi; dialog va ichki monolog o'rtasini ko'proq ajratish (masalan, tirnoq yoki qursimon gaplar bilan) hissiy ifodani kuchaytiradi.

Umuman olganda, "Qessehāye Majid" asarining o'zbek talabalari tomonidan tarjima qilinishi – bu fors tili va tarjima nazariyasini o'rganishda katta qadam hisoblanadi. Har bir tarjimada o'ziga xos yondashuv va urinishlar mavjud bo'lib, ular kelajakda professional tarjimonlik yo'lida muhim tajriba vazifasini o'taydi. Matnning ruhini anglab, uni ona tiliga mos ifodalash har doim ham oson emas, biroq talabalarning bu boradagi sa'y-harakatlari e'tiborga loyiqdir.

Filologiya fanlari doktori, dotsent

Sharipov R.H.